

Forfatter: Munch-Petersen, Gustaf

Titel: Udrag fra nogle kritiske bemærkninger om psykoanalyse

Citation: Munch-Petersen, Gustaf: "Samlede skrifter II", i Munch-Petersen, Gustaf: *Samlede skrifter II*, Borgen, 1988. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-munp2-shoot-idm140381326558016.pdf> (tilgået 03. maj 2024)

Anvendt udgave: Samlede skrifter II

Det, en psykolog først af alt vil fæste sin opmærksomhed paa, naar han staar overfor en fremstilling af de psykoanalytiske ideer, er vel disses hævden af det ubevidstes store betydning for menneskers handlinger og psykiske dispositioner. I og for sig er denne antagelse ikke noget, der først er fremkommet med psykoanalysen. Den videnskabelige psykologi har længe været klar over, at de ubevidste handlinger var langt talrigere end de, vi foretager med bevidsthed, og at handlinger, der til en vis tid var bevidste, under andre omstændigheder kan blive ubevidste og omvendt. Psykoanalytikerne lægger derimod særlig vægt paa, hvad de kalder "ubevidst sjæleliv". Hvad de forstaar herved, staar vist de færreste rigtig klart. Sædvanlig vil man vel ved "sjæleliv" eller psykiske fænomener forstaa det "bevidste" i modsætning til det ubevidste liv hos et menneske, altsaa menneskets rent fysiologiske virksomhed. Til dato har baade fysiologer og psykologer vist været enige om, at der foregaar en hel række processer baade hos dyr og mennesker, hvoraf dog kun en del er bevidste. Nu møder vi atter denne i mine øjne uholdbare antagelse om en "underbevidsthed" (ubevidst sjæleliv) hos psykoanalytikerne, der dog mere end at benytte den som det videnskabelige hjælpebegreb, den muligvis kunde være, anvender den som en slags *asylum ignorantiae*. Hverken eksistensen af denne underbevidsthed, hvor aarsagerne til en mængde forskellige forhold henlægges, eller nødvendigheden af dens antagelse er endnu bevist. (Denne antagelse grunder sig, hvad vi ikke vil gaa ind paa her, paa den sandsynligvis uholdbare hypotese om eksistensen af psykiske "genstande"). Hvis psykoanalytikerne som underbevidsthed tænkte sig noget i retning af fysiologiske processer, som f. eks. visse nerveprocesser, der under givne omstændigheder kan være ledsaget af bevidsthed, men som i foreliggende tilfælde ikke er det, vilde det jo være i høj grad stemmende med virkeligheden og i alle henseender fornuftigt; kun er det ikke helt let at faa det ud af deres egne fremstillinger. Under alle omstændigheder kunde man jo med god grund beklage sig over, at de indfører en saa uklar terminologi. De benytter her begreber, som man i forvejen bruger som betegnelser for helt andre fænomengrupper; og det kan jo ikke andet end øge det uheldige ved dette valg af termer, at disse ogsaa ellers er meget omtvistede.